

Mirsad Hadžikadić:

Održali smo jedan predizborni skup u Goraždu. Program je bio vrlo dobar i pitanja su bila odlična. Posjećenost je bila malo slabija nego što smo se nadali, a nadali smo se dobroj posjećenosti jer su gradonačelnik i njegovo osoblje pomogli da se razglasi vijest o skupu. Sala gdje je skup održan je takođe bila ogromna, zbog čega je to izgledalo i gore. Ali sa onima koji su zapravo došli na skup je bilo odlično. Zatim smo otišli u Gračanicu, grad sjeveroistočno od Sarajeva, i tu smo razgovarali sa mladima. Održali smo radionicu, gdje su oni imali šest pitanja koja su se trebala obraditi. Ja sam bio moderator. Oni su trebali da govore oko deset minuta o svojim stavovima o Bosni u tom aspektu, a zatim bih ja napravio sažetak i dao svoje mišljenje za pet minuta. Radionica je trebala trajati sat i po, međutim bilo je pola mladih a pola starijih, možda čak i malo više starijih, i svi su bili tako emotivni i strastveni po pitanju svih tih tema da smo pokrili samo dvije teme za dva sata. Ali bilo je odlično. Bila je to prilika da govorimo o našem programu.

Clark Curtis:

O kojim ste to temama govorili dva sata?

Mirsad Hadžikadić:

Ako se dobro sjećam, prva tema je bila napuštanje države od strane mladih i ostalih. Pitanje za mlade je bilo zašto bi oni ostali odnosno pod kojim okolnostima bi oni razmotrili da ostanu, odnosno zbog čega oni odlaze. Imali smo jako strastvenu diskusiju o tome zašto ljudi odlaze. Ljudi napuštaju sve države koje nisu razvijene, pogotovo sad kad je Njemačka postala agresivna u prihvatanju ljudi izvana u Njemačku kako bi radili sve poslove koje treba raditi tamo, tako da je tako lako sada dobiti radnu dozvolu i posao u Njemačkoj, a oni to i više olakšavaju tako što dopuštaju firmama da izdaju papire za ljude koji će doći i raditi za tu firmu. Vlada intenzivna borba za kvalifikovanu radnu snagu u cijeloj Evropi. Druga tema bio je mentalitet odnosno način razmišljanja. Šta je potrebno da se promijeni način razmišljanja ljudi u Bosni pa da oni prihvate odgovornost i počnu da učestvuju u promjenama koje su toliko neophodne ovoj zemlji. Dakle, to su otprilike te dvije teme. Sljedeću stanku smo imali u jednoj mjesnoj zajednici, što je administrativno uređeni veliki komšiluk. Pojavilo se 50-60 ljudi u toj mjesnoj zajednici koji su željeli da čuju šta imam da kažem. I taj skup je bio uspješan, u smislu da su ljudi željeli da čuju

više, da ostanu duže, nisu željeli da idu kući, postavljali su pitanja, kasnije se fotografisali, itd. Zatim smo imali sjajan događaj u Vogošći, što je jedno od predgrađa Sarajeva, gdje je lokalno stanovništvo samo organizovalo ulični sastanak. Tu smo bili samo dva sata. Oni su to objavili i ljudi su dolazili iz cijelog tog mjesta, kako mlađi tako i stariji. Komentarisali su o kampanji, politici i životu u Bosni. Onda smo otišli u Travnik, koji je sjeverozapadno od Sarajeva. On je dva puta bio centar Bosne. U otomansko vrijeme to je bio glavni grad i tu je boravio veliki vezir tj. vladar. To je takođe mjesto gdje su moji djed i nana s majčine strane živjeli i gdje su ukopani moji otac i majka, kao i djed i nana i mnogi drugi rođaci. To je bilo kao dolazak kući, na mnogo načina. Malo sam očekivao jer naši prethodni sastanci tamo nisu privukli brojne pristalice, prije svega zato što su se svi bojali da budu viđeni s nama zbog toga što je glavna stranka, SDA, vrlo agresivna govoreći da ne smiju biti viđeni s nama niti glasati za nas. Međutim, ovaj put je bila puna sala: 250 do 300 ljudi. Kad sam na početku vidio kolika je sala, mislio sam da nema šanse da ju napunimo, i mislio sam da će izgledati grozno, ali onda smo zapravo napunili salu. Djelimično je pomoglo i to što je osoba koja nas je predstavila jedan od poznatih glumaca, poznat u scenskoj umjetnosti u cijeloj bivšoj Jugoslaviji. On me predstavlja na svim skupovima, on ide s nama. I on je porijeklom iz Travnika, pa je i za njega to bio kao odlazak kući. U njegovim monolozima on ponekad spominje mog djeda prije nego je uopšte poznao mene, tako da je zaista interesantno – ta povezanost je interesantna. Imali smo i prenos uživo na Facebooku sa skupa u Travniku. Danas su mi rekli da je skoro 43.000 ljudi vidjelo taj prenos, da je više od 15.000 označilo da im se prenos sviđa, više od 1.000 ljudi komentarisalo i 600-700 ljudi podijelilo link za taj prenos. Znači, na kraju je taj skup bio zaista izuzetno uspješan, iako sam se ja bojao tog mjesta. Večeras je debata na Federalnoj televiziji, što je TV kuća javnog servisa. Meni se to ne sviđa jer su razdvojili favorite koji će učestvovati na izborima u oktobru u jednu grupu, a ostali su večeras. Ne znam šta ću uraditi. Već sam imao debatu sa istim ljudima na radiju istog tog javnog servisa, pa ne vidim u čemu je poenta: isti ljudi, ista diskusija. Ne znam čak ni hoću li to uraditi, ali vidjet ćemo. To je večeras. Sutra letim za Beč u Austriji, jer sam prije dva mjeseca, ne razmišljajući o kampanji, prihvatio poziv na međunarodnu konferenciju u Beču koja pokušava da promoviše prava bošnjačke manjine u Austriji. Oni pokušavaju da budu priznati u državi kao manjina. Pozvani su neki važni ljudi, i pozvan sam i ja da govorim na

konferenciji. Takođe ima jedna velika grupa ljudi u Minhenu u Njemačkoj koji bi voljeli da se sastanu sa mnom. Kažu da će doći autobusima u oktobru kako bi glasali. To je grupa koja je bila razočarana mojim odgovorom na pitanje o istospolnim brakovima, jer su to uglavnom vrlo religiozni ljudi i bili su moje velike pristalice, a sad su se odjednom okrenuli i počeli me kriviti za sve. Pozvao sam njihovog vođu na razgovor preko Skype-a, i razgovarali smo. On je razumio to što sam mu rekao, i on se vratio i postao iskra promjene, ponovo, i on utiče na sve pa je rekao da bi bilo zaista odlično ako bih ja mogao doći i obratiti se ljudima. Zato ću u Beču imati konferenciju u petak naveče, a u subotu ujutro imam let za Minhen u Njemačkoj, gdje imamo predizborni skup u 16:00, nakon čega odmah imam let nazad za Beč, i 40 minuta kasnije let za Sarajevo, kako bih se vratio u Sarajevo u subotu naveče. U nedjelju nastavljamo sa kampanjom ovdje, u Visokom koje je samo sat vremena od Sarajeva, i tako dalje sa nastavkom kampanje.

Clark Curtis:

Ja sam samo posmatrač izvana, ali primjećujem dvije stvari. Kao prvo, meni se čini da tvoja poruka dopire do ljudi, što mora da te ohrabruje. I, pošto je predizborna kampanja tako kratka, je li to zbog toga što smo tako blizu izborima pa ljudi konačno pokazuju interes?

Mirsad Hadžikadić:

Nekoliko je razloga. Mi imamo dobru osobu koja analizira naš uticaj i domet društvenih medija, i on je postao zaista agresivan tražeći od ljudi da dijele naše objave – ne samo da lajkaju nego i da dijele sadržaj, čime se naša grupa širi. Zato mi sad redovno nakon sedmicu dana dopremo do 60.000 ili 70.000 ljudi, što nije loše. Druga stvar je obaveza javnog servisa da nam posveti vrijeme, što nam otvara put do još većeg broja ljudi. Dalje, zbog onog pitanja da li sam za istospolne brakove, iznenada sam postao puno poznatiji, i negativno me reklamiraju, ali kako god, uglavnom sam mnogo poznatiji. Zatim imamo ove prenose uživo. Jednom sedmično ja odgovaram na pitanja građana i ti prenosi uživo su postali popularni. Sad smo počeli i sa kampanjom pa nas ljudi u mnogim gradovima vide u većim brojkama. Iskreno, vidim sve veću prepoznatljivost. Ni na koji način to nije u ogromnoj količini, nisam slavan, ali ipak vidim da me ljudi sada sve češće gledaju otvoreno i direktno, da mi prilaze i predstavljaju se. Tokom posljednje tri večeri sam išao u dva restorana izvan Sarajeva, i vlasnici restorana su mi prišli, predstavili se i poželjeli mi dobrodošlicu. Mi takođe imamo volontere koji su napisali velikim

slovima MIRSAD HADŽIKADIĆ, sa mojom fotografijom u pozadini, na automobilu, i onda voze taj automobil po gradu. To je sjajno. To su volonteri koji su platili za to i koji se vozaju okolo u svoje slobodno vrijeme. Ostale stranke su to vidjele i pokušavaju da urade nešto slično. Ljudi voze automobile sa mojim imenom samo da bi me promovisali. Prije dva dana sam bio zaista pod snažnim dojmom. Šetao sam pješačkom zonom, glavnom ulicom koju ćeš vidjeti i koja se zove Ferhadija i isključivo je za pješake, sa kafićima sa strane, i tako dalje. Šetao sam ulicom na putu do hotela Evropa gdje sam imao sastanak, kad me zaustavio jedan mladić, pitao može li mi se obratiti, i kad sam rekao da može, rekao je da samo želi da mi zahvali za to što radim u Bosni za mlade. Rekao je da sam im dao nadu i energiju, kao i razlog da se pridruže toj borbi i da se uključe u politički život. Onda je želio da produži, ali ja sam rekao da sačeka i da mi se predstavi. Rekao mi je svoje ime, a kad sam ga pitao čime se bavi, rekao je da je student na muzičkoj akademiji i da ima još dvije godine da diplomira. Pitao sam ga šta će raditi nakon dvije godine, a on me pogledao i odgovorio da to zavisi od mene. To je bilo jako teško. To je istovremeno i veliki kompliment, ali i trenutak kada vidite koliko nade oni imaju i koliko žele promjene. Oči su mi zasuzile, ali otišao sam na sastanak kako on to ne bi baš sve vidio. Otišao sam u hotel Evropa na sastanak sa psihologinjom koju studenti zaista vole. Ona je profesorica a sada ima i vlastitu praksu. Dovala je muža na sastanak, i pitala je kako može pomoći, na bilo koji način, jer ona je psiholog i razumije narod, i može mi dati savjet kako da se obratim narodu i kažem im ono što oni žele čuti i kako prenijeti moju poruku, i tako dalje. Počeli smo razgovarati, a nakon 20 minuta razgovora, dok smo razgovarali o prilikama i kako je ovo dugoročan proces pa ga kao takvog moramo i posmatrati kako bismo donijeli promjene, ona je rekla da nema vremena za dugoročno. Pitao sam šta misli pod time, i odgovorila je da će njena najstarija kćerka diplomirati za dvije godine. I počela je plakati. U tom trenutku sam shvatio da ona vjeruje da će njena kćerka napustiti zemlju kako bi pronašla nadu i bolje mjesto. Nakon nekoliko minuta se pribrala i rekla da je jedina želja koju ima to da cijela porodica budu blizu jedni drugima, da budu zajedno. Dakle, to su ta dva događaja zbog kojih se naježite i zamislite nad težinom ovog zadatka, ali i nad potrebom za promjenama te koliko duboka je ta potreba u ljudima. Imaju oni koji vjeruju da ništa ne može biti učinjeno, i ja im sada ispričam ove priče i pitam ko će se boriti za te ljude ako kažemo da se ništa ne može učiniti. Kažem da oni moraju da glasaju i da se

uključite i budu dio promjena. Da, bilo je puno takvih razgovora. U jednom kafiću je bio sastanak za susjednim stolovima i jedan mladić je prišao da mi se predstavi i rekao da će glasati za mene, a tri djevojke za drugim stolom su prišle da se fotografišu i da mi zahvale. I na putu ovamo, tu pred zgradom mi je prišla jedna žena i rekla da će glasati za mene. Dakle, sve više je toga, uprkos činjenici da još uvijek postoji medijska blokada. Sve veći je nivo prepoznatljivosti na ulicama.

Clark Curtis:

Jedna stvar je znati to što očitó već znaš, i ne bi bio ovdje i radio ovo da to ne znaš - da postoji potreba za promjenama. Ali, ova lična iskustva sa ljudima to očvršćuju kod tebe. Mislim, opiši mi to iskustvo. Ovo je razlog zbog kojeg si tamo, i sad ti ljudi prilaze i oni to prihvataju, oni to razumiju.

Mirsad Hadžikadić:

Da. Iako su male ankete koje se rade na uzorku od oko hiljadu mladih ljudi, one su ipak dovoljno velike da pokažu da sam ja na četvrtom, petom ili šestom mjestu, u zavisnosti od toga šta se posmatra. Te ankete rade neke nezavisne kuće, i iako one pokazuju da ja imam ograničen opseg ili podršku, ljudi s kojima razgovaram a koje nisam ni pitao mi sada dolaze sa porukom da gdje god oni idu postoji veliki nivo podrške za mene. Ne znam kako da protumačim sve to, ali znam da postoji veći osjećaj prepoznatljivosti i potencijala za nešto prelijepo. Mnogi razgovori se vode među mnogim strankama koje pokušavaju da odluče kako da se udruže i ostvare veći nivo uticaja, i nešto od toga bi moglo uključiti i mene, ili ne. Vidjet ćemo. Ali, tačno je da se nešto događa i svi kažu da ja imam podršku mladih. To je vrlo važna izjava i to je naša ključna populacija kojoj pokušavamo da se obratimo i koju pokušavamo da uključimo u političke procese. Čini se da je to ta priča do sada: mladi koji mi prilaze i koji prate ovaj pokret u većim brojkama nego drugi segmenti populacije.